

Inhoud

Voorwoord	4
Walther Thun's <i>Idyllische Bron</i>	4
Inleiding	6
Terugblik op 2014 tot 2016 en vooruitblik op 2017	7
Een korte geschiedenis van de biodynamica	8
Het effect van de zon op de plantengroei	13
Bevorderen van vruchtbaarheid en voedingswaarde van de plant	16
De beste manier om zaad te oogsten en te bewaren	20
Achtergrondinformatie over de kalender	24
De dierenriem	24
Wat zijn opposities, trigonen en conjuncties?	25
De werking van de maan	26
Indeling van planten voor zaaien en oogsten	27
Uitleg bij de kalenderbladzijden	29
Verplanttijden	30
Zaai kalender	36-59
Verwerken van melk	37
Zaai- en kaptijden van bomen en struiken	60
Soorten gewassen	61
Bijenverzorging	62
Schimmelproblemen	63
Biologisch-dynamische preparatenplanten	63
Maandiagrammen	68-71
BD-instellingen in Nederland en literatuur	72

Voorwoord

Een tuinder uit Groningen vertelde me dat ze na een week afwezigheid de sfeer in de kas zo veranderd vond. 'Er was iets niet in orde,' zei ze. In gesprek met degene die haar werk had overgenomen kon ze niks als oorzaak daarvan ontdekken. Tot ze hoorde van de samenstand van Saturnus en Mars in Schorpioen deze zomer. Twee met activiteit geassocieerde planeten in een sterrenbeeld dat in zekere zin de doodskrachten vertegenwoordigt. Zou de oorzaak daar te zoeken zijn?

Maria Thun schreef ooit over haar werk: '...gedurende de jaren dat de onderzoeken werden gedaan [konden] vanzelfsprekend nog niet alle constellaties worden waargenomen... Deze mededelingen hebben vooral ten doel om de man van de praktijk aan te sporen tot eigen waarnemingen.' De vorige samenstand van Saturnus en Mars in Schorpioen was meer dan een eeuw geleden. Die ervaring hadden we dus nog niet. En feitelijk is op ieder moment de stand van de sterren nieuw en eenmalig.

Het is zinnig om bijzondere of verrassende waarnemingen op te schrijven. Dat biedt de mogelijkheid ze later nog eens te bekijken en naast de ritmes van maan en planeten te houden. 'Men zal verbaasd zijn tot welke zekerheid van beoordeling men al na enkele jaren kan komen.'

*Luc Ambagts
beleidsmedewerker Vereniging voor
Biologisch-Dynamische Landbouw en Voeding*

Walter Thun's *Idyllische Bron*

Als we wat tijd nemen om stil te staan bij dit schilderij, dan zouden we het misschien een andere titel willen geven. Want de bron is eigenlijk maar een klein onderdeel ervan – hij ligt zelfs bijna verborgen – en er is zo'n veelheid aan leven dat we ons bijna in het begin van de schepping wanen.

Het schitterende plantenleven dat de rotsen bedekt, de kikker die verbonden is met het waterelement, een hagedis en een nieuwsgierige slang die het beeld compleet maken. Kijken we in de bijna onzichtbare spelonk van de bron, dan zien we een slak die geheel in het water leeft, en iets dat lijkt op een steen maar wat ook een schelp zou kunnen zijn.

Ook de kosmos is vertegenwoordigd in het schilderij. Op de achtergrond zijn diverse sterren waarneembaar en de maan, die zo nauw verbonden is met de beweging van water en leven, wacht geduldig.

Inleiding

In de zaaikalender van dit jaar ligt de nadruk op sterrenkundige vraagstukken met betrekking tot de groei van planten.

Gedurende een *oppositie* stromen krachten de plantenwereld in vanuit de constellaties waarin de twee tegengestelde hemellichamen staan. Omdat constellaties van een zelfde soort nooit tegenover elkaar staan, is het niet mogelijk het definitieve effect van een oppositie te bepalen. Wanneer bijvoorbeeld de ene planeet in de bloemconstellatie van Weegschaal staat en de andere in Ram, een warmte-vruchtconstellatie, is er een gemengd effect. Het is misschien mogelijk om de een of andere invloed achteraf vast te stellen, maar om met zekerheid een voorspelling te doen is bijna onmogelijk.

De effecten van *trigonen* echter kunnen vaak mettertijd worden waargenomen in de groei van de planten. Meer informatie is te vinden op blz. 25 tot 27.

En dan is er nog de werking van de *conjuncties* – wanneer twee hemellichamen op één lijn staan of elkaar passeren. Conjuncties hebben vrijwel geen positieve invloed op de plantengroei. Het effect hiervan wordt sterker als zij zo dichtbij staan dat een planeet, gezien vanaf de aarde, volledig overschaduw wordt door de zon of de maan. Astronomen noemen dit een *occultatie*. (In theorie kan ook een planeet een andere planeet verduisteren, maar dit is zeer uitzonderlijk. De laatste keer dat dit voorkwam was in 1818, de eerstvolgende keer is in 2065). Een verduistering door de maan kan worden waargenomen, maar door de zon niet. Sceptici beweren dat deze occultaties geen enkel effect kunnen hebben. Echter, bij zaaixperimenten uitgevoerd tijdens een occultatie, kan de ontbrekende invloed van de verduisterde planeet worden waargenomen. Het is alsof de gewoonlijke invloed van de planeet 'geblokkeerd' is, wanneer de maan of de zon ervoor staat.

Een andere misvatting is dat een occultatie (of een ander aspect van planeten) slechts voor een heel korte periode optreedt, zodanig dat een berekening gegeven voor Nederland in GMT+1 bijvoorbeeld, geen effect kan hebben in andere delen van de wereld. Dit is een misverstand. Alle gegeven aspecten gelden over de hele wereld, en een conjunctie die wordt aangegeven voor een tijdstip van 10^u GMT+1 vindt plaats op dezelfde tijd in Moskou of in New York (plaatselijke tijd).

Enkele jaren geleden werd de planeet Pluto door de Internationale Astronomische Unie gedegradeerd tot dwergplaneet, omdat deze te klein werd geacht om een echte planeet te zijn. Planten zijn zich echter niet bewust van deze hernieuwde classificatie en blijven reageren op zijn invloeden, die niet minder belangrijk zijn dan die van de grotere planeten. Alle planeten hebben hun eigen specifieke invloed op plantengroei en op het weer. Dit is het beste waar te nemen wanneer hun invloed geblokkeerd is door een occultatie, die dan bijvoorbeeld een vervorming van het fruit veroorzaakt.

Voor hen die geïnteresseerd zijn in het volgen van de specifieke aspecten van de planeten in 2017, geven we deze hieronder weer in aantallen:

- 18 occultaties (gemarkeerd met ☿)
- 14 planetaire opposities van water-aardeconstellaties
- 18 planetaire opposities van licht-warmteconstellaties

En dan zijn er nog:

- 9 licht (bloem) trigonen (gemarkeerd met ▲)
- 12 water (blad) trigonen (gemarkeerd met ▲)
- 8 warmte (vrucht) trigonen (gemarkeerd met ▲)
- 6 aarde (wortel) trigonen (gemarkeerd met ▲)

Het grote aantal trigonen in 2017 heeft een duidelijk effect op de plantengroei, en onze kalender laat zien hoe je gebruik kunt maken van deze invloeden.

Terugblik op 2014 tot 2016 en vooruitblik op 2017

In ons deel van Duitsland was 2014 een voorbeeldjaar. Een langdurige en ononderbroken lente, gevolgd door een goede zomer en herfst, zorgden voor een goede oogst voor boeren en tuinders. Bijen verzamelden zoveel nectar van bloemen, zelfs tot in de herfst, dat we de hoogste honingopbrengst hadden sinds vele jaren. Hoewel de winter geen echte kou of sneeuwval bracht, was het toch duidelijk winters.

Het volgende jaar, 2015, begon op gelijke wijze, maar dit zette zich niet voort zoals we hadden gehoopt. En 2016 is heel moeilijk geweest. De lente begon goed, maar imkers die honing hadden geoogst moesten een deel terugvoeren. Hoewel er een redelijke hoeveelheid honing in de zomer was, zorgde de voortdurende wisseling van warm naar kouder weer ervoor dat de bijen veel van hun opgeslagen honing zelf moesten gebruiken. Terwijl er in 2015 meer dan genoeg bloesemhoning was om de volken door de winter te helpen, zal dit in 2016 waarschijnlijk niet het geval zijn. De bijen zullen dan suiker moeten krijgen samen met de kruidentheeën die we aanraden.

Het eerste deel van 2016 was ook moeilijk in de tuin en op de weiden. Koude en waterige invloeden waren zo sterk dat zij de hooi- en graanoogsten hebben aangetast.

Vooruitkijkend op 2017 tonen de planeten een dubbelzinnig patroon. In de eerste helft van het jaar ontbreken invloeden van de constellatie Leeuw (die warmte- en vruchtvloeden brengt). Deze verschijnen alleen in de tweede helft van het jaar, om de vrucht- en zadenoogst op het noordelijk halfrond te ondersteunen. Op het zuidelijk halfrond zijn de invloeden van Leeuw minder aanwezig en moeten we kijken naar de constellaties van Boogschutter en Ram voor deze invloeden in lente en herfst.

We voorzien dat in ieder geval de eerste helft van 2017 gedomineerd zal worden door koude en vocht.

Datum	maan-const	zon- aspecten	maan- Trigoon	maan element	gewasdelen die worden bevorderd door maan of planeten	weer
					0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24	
1 zo	♊	☉-♊		A	Wortel	Rv
2 ma	♋	5 ^u ☿ 19 ^u		A/L	W - 4 ^u Bloem van 5 ^u tot 15 ^u 23	
3 di	♋		♊-♋	L	-2 ^u Bloem van 9 ^u	
4 wo	♌	3 ^u		L/W	-2 ^u Blad van 3 ^u	Rv
5 do	♌	☽ 21 ^u		W	Blad	St Vu
6 vr	♍	21 ^u		W/V	Blad tot 20 ^u Vr 21 ^u	
7 za	♍			V	Vrucht	h Rv
8 zo	♎	13 ^u		V/A	Vrucht tot 12 ^u Wortel van 13 ^u	h St
9 ma	♎			A	Wortel tot 19 ^u	St
10 di	♏	Pg 7 ^u		A	W 19-23 ^u	h St
11 wo	♏	0 ^u ☾ 11 ^u		L	Bloem van 0 ^u	
12 do	♏	22 ^u ☾ 13 ^u		L/W	Bloem tot 21 ^u 22 ^u	
13 vr	♏			W	Blad	
14 za	♏	9 ^u		W/V	Blad tot 8 ^u Vrucht van 9 ^u	
15 zo	♐	♏ 12 ^u		V	Vrucht tot 8 ^u Vrucht van 16 ^u	St Ab
16 ma	♐			V	Vrucht tot 11 ^u	h St
17 di	♑	1 ^u	♀♏	A		Rv
18 wo	♑	☉-♑		A	Wortel van 7 ^u	St
19 do	♑	☾ 23 ^u		A	Wortel	
20 vr	♑	19 ^u		A/L	Wortel tot 18 ^u Bloem 19 ^u	
21 za	♑			L	Bloem	
22 zo	♒	7 ^u Ag 1 ^u		L/W	Bloem tot 6 ^u Blad van 7 ^u	
23 ma	♒			W	Blad	
24 di	♒	21 ^u		W/V	Blad tot 20 ^u Vr 21 ^u	St Ab
25 wo	♓	♊ 13 ^u		V	Vrucht	
26 do	♓			V	Vrucht	
27 vr	♓	7 ^u		V/A	Vrucht tot 6 ^u	St
28 za	♓	● 1 ^u ♀♏		A	W 20 ^u	h Vu Rv
29 zo	♈	11 ^u ☿ 23 ^u		A/L	Wortel tot 10 ^u Bloem 11 ^u tot 19 ^u	St
30 ma	♈		♊-♊	L	Bloem 4 ^u - 10 ^u Bloem van 15 ^u	
31 di	♈	8 ^u		L/W	Bloem tot 7 ^u Blad van 8 ^u	Rv

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

Mercurius ♀	Venus ♀	Mars ♂	Jupiter ♃	Saturnus ♄	Uranus ♅	Neptunus ♆	Pluto ♇
♊ (R 8 D)	♋ 25	♌ 17	♍	♎	♏	♐	♑